

Övning: att göra en orosanmälan

Den här övningen används i Gruppspår barn och unga med funktionsnedsättning som utvecklats av Barnafrid och Myndigheten för delaktighet. Gruppspåret utgår från Basprogram om våld mot barn och unga och riktar sig till personal i alla verksamheter som kommer i kontakt med barn och unga med funktionsnedsättning.

Syftet med övningen är att deltagarna känna sig trygga med att göra en anmälan till socialtjänsten om oro för att ett barn eller ung person utsätts, eller riskerar att utsättas för våld.

Övningen innebär att deltagarna får prova hur det går till att skriva en orosanmälan utifrån ett fiktivt fall. Den handlar inte om att diskutera om en anmälan ska göras eller inte. Om deltagarna upplever att de vet för lite för att göra en orosanmälan, kan du motivera övningen med att detta kan vara all information som finns även i verkliga situationer.

Situationerna som används som grund för orosanmälan kommer från dokumentet Fallbeskrivningar: Gruppspår barn och unga med funktionsnedsättning. De är fiktiva berättelser och eventuella likheter med verkliga personer är en slump.

Tidsåtgång

I grundupplägget för gruppspåret är 20 min avsatt för övningen om orosanmälan. På den tiden behöver övningen avgränsas till att deltagarna beskriver vad oron baseras på och vad barnet eller den unga personen har för behov av tillgänglighet samt stöd kring kommunikation.

Om ni har tid och möjlighet rekommenderar vi att ni lägger mer tid på att fylla i hela orosanmälan samt ett uppföljande samtal i helgrupp.

Förberedelser

- Undersök vilken blankett som används för orosanmälningar i din kommun, samt skriv ut ett exemplar av blanketten till varje grupp.
- Skriv ut fallbeskrivningarna så att du har ett exemplar till varje grupp. Låt några grupper arbeta med fallet Marco och andra med fallet Sara.
- Erbjud vid behov fallbeskrivningar och blanketten för orosanmälan i alternativt format, till exempel genom att kopiera och maila texten till en deltagare som behöver det.
- Se till att det finns pennor till varje grupp.

Genomförande

- Informera deltagarna om syftet med övningen och gå igenom punkterna i powerpointbilden "En orosanmälan ska tydligt beskriva" som finns i gruppspåret tema 6 Agera vid oro för våld.
- Dela in deltagarna i mindre grupper, ca 2–3 personer i varje.
- Dela ut utskrifter av fallbeskrivningen och blanketten för orosanmälan till respektive grupp.
- Beskriv om arbetet kommer återkopplas i helgrupp eller inte.
- Be en person i varje grupp att läsa fallbeskrivningen och beskriva blankettens innehåll högt för de andra.
- Låt grupperna tillsammans prova att fylla i blanketten för orosanmälan utifrån det fiktiva fallet och framförallt fokusera på att beskriva:
 - vad deras oro baseras på
 - vad barnet eller den unga personen har för behov av tillgänglighet och/eller stöd kring kommunikation.
- Var tillgänglig för deltagarnas frågor och behov av förtydliganden.

Valfri återkoppling i helgrupp

I gruppspåret ingår av utrymmesskäl inte en gemensam återkoppling i helgrupp.

Om det finns tid för det i er verksamhet, kan du samla gruppen och låta deltagarna dela med sig av sina erfarenheter av övningen.

Utgå från frågorna nedan. Avsluta gärna samtalet med en runda där deltagarna berättar vad de tar med sig från övningen tillbaka till sitt arbete.

Uppföljande frågor

- Hur var det att fylla i blanketten?
- Vad var svårast?
- Vad hade gjort det enklare att fylla i blanketten?
- Vad tar ni med er från övningen till eventuella framtida orosanmälningar?

Fallbeskrivning för orosanmälan: Sara 15 år

Sara är en tjej som älskar musik, smink och kläder. Hennes högsta dröm är att uppträda i Melodifestivalen. Hon har en intellektuell funktionsnedsättning och får mycket stöd i vardagen. Sara har regelbunden kontakt med habiliteringen och trivs i sin skola där personalen är bra på att förklara så att hon förstår.

Saras föräldrar oroar sig ofta för hur hon ska klara av olika situationer och för att något ska hända henne. Sara tycker det är bra att de bryr sig om henne men blir ledsen när hon inte får göra sånt som andra får göra. Föräldrarna låter henne till exempel inte dansa street dance eller spela teater. De säger att de skyddar henne och att andra kan tycka dåliga saker om henne om hon är ute sent med killar.

Personal som möter Sara har märkt att hon inte är lika glad och som vanligt. De ser även att hon slutat umgås med sin bästa vän Isa, som hon alltid kommit bra överens med. När personalen frågar om vad som hänt förklarar Sara att Isa visat henne sidor på internet som föräldrarna inte tyckte om. De blev arga och sa att Isa inte är en bra vän.

På frågan om vad det var för sidor så svarar hon att det var sidor om snygga killar och hur man sminkar sig. Personalen frågar vidare och Sara berättar att hon nu inte får skriva till eller träffa Isa. Föräldrarna håller uppsikt över henne när hon använder datorn. De och andra familjemedlemmar har även börjat hämta Sara efter skolan. Sara tycker att det är jobbigt och säger att hon vill träffa Isa.

Fallbeskrivning för orosanmälan: Marco 12 år

Marco är en nyfiken pojke som är väldigt förtjust i dinosaurier och andra reptiler. Han har länge önskat sig en egen ödla men föräldrarna säger envist nej. Marco har autism, intellektuell funktionsnedsättning och en språkstörning. För att kommunicera med andra använder han tecken och bildstöd.

Marco har sedan länge haft ett utåtagerande beteende och kan vara våldsam mot både andra och sig själv. Men personal i Marcos närhet lägger märke till att han nu verkar mer orolig än vanligt. Han har haft stora utbrott och varit svårare att få lugn. De avledningssätt som de brukar använda fungerar inte längre, som att ta fram hans favoritbok om dinosaurier eller läsplattan för att titta på filmer om kräldjur.

Johnny har arbetat med Marco sedan flera år tillbaka. En dag kommer han att tänka på att Marco har fler blåmärken än vanligt. Han ser också att blåmärkena sitter på ovanliga ställen som på sidan av magen och insidan av armarna. När han funderar på saken kommer han också på att Marco sen en tid reagerat starkt på beröring när han behöver hjälp med sin hygien.

Johnny vänder sig till en kollega för att diskutera hur den senaste tiden har sett ut och om de kan komma på något som går att koppla till Marcos förändrade beteende. Det enda som de kan komma på är att det för några veckor sedan började en ny personal på Marcos korttidsboende.